

Μιράντα Ξαφά: Ο ΠτΔ και τα αίτια της κρίσης

Δευτέρα 05 Δεκεμβρίου 2016

Της Μιράντας Ξαφά*

Μετά την πομφόλυγα του «Μινώταυρου του νεοφιλελευθερισμού», ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Παυλόπουλος καταφέρθηκε εναντίον της λιτότητας, η οποία κατά τη γνώμη του προκάλεσε την συρρίκνωση του ΑΕΠ και την κρίση χρέους στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες της περιφέρειας της Ευρωζώνης.

Στη [συνέντευξή του στην ΕΡΤ](#) την περασμένη εβδομάδα, ο ΠτΔ δήλωσε ότι το ΔΝΤ επέβαλλε ένα «εξαρχής προβληματικό» πρόγραμμα με λανθασμένο τον υπολογισμό του συντελεστή ύφεσης, με αποτέλεσμα την αύξηση της ύφεσης και τη δημιουργία της κρίσης του χρέους. «Είναι τόσο απλό» είπε. Με άλλα λόγια, τα μνημόνια έφεραν την κρίση και όχι το αντίστροφο! Την κρίση την δημιούργησε το ΔΝΤ με τον λάθος "πολλαπλασιαστή" και όχι η κυβέρνηση Καραμανλή, στην οποία συμμετείχε ο κ. Παυλόπουλος, που αύξησε το δημόσιο χρέος κατά 66% σε 5 χρόνια (από 181δισ το 2003 σε 301δισ το 2009), με αποτέλεσμα να χάσει η Ελλάδα την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές.

Η προσέγγιση του κ. Παυλόπουλου μπερδεύει το αίτιο με το αποτέλεσμα και αποπροσανατολίζει την κοινή γνώμη. [Έχω γράψει παλιότερα](#) για τον «λάθος» πολλαπλασιαστή για τον οποίο κατηγορείται το ΔΝΤ. Ακόμα και αν διαγραφόταν το σύνολο του χρέους εξ αρχής, και πάλι θα έπρεπε να μηδενίσουμε το πρωτογενές έλλειμμα, που ξεπερνούσε τα 20 δισ. ευρώ το 2009 (10% ΑΕΠ), διότι απλούστατα δεν υπήρχε κανείς πρόθυμος να μας δανείζει αιωνίως αυτό το ποσό. Η προσαρμογή σε χαμηλότερα επίπεδα δανεισμού θα ήταν επομένως ούτως ή άλλως επίπονη, είτε με ελάφρυνση χρέους είτε χωρίς. Όσοι ισχυρίζονται ότι το «λάθος» του ΔΝΤ δικαιολογεί την εγκατάλειψη της πολιτικής λιτότητας των Μνημονίων είναι οι ίδιοι που αναζητούν ευθύνες για την κρίση σε εξωτερικούς παράγοντες (κερδοσκόποι, τοκογλύφοι, Μέρκελ, ΔΝΤ κ.λπ.), είτε διότι αρνούνται να αποδεχτούν το τέλος της μεταπολιτευτικής ευδαιμονίας είτε για να συγκαλύψουν τις δικές τους ευθύνες για την κρίση.

Η σκανδαλολογία χρησιμοποιείται ως άλλοθι για να μην αντιμετωπιστούν τα πραγματικά προβλήματα. Αντί να ερευνηθεί αν η κυβέρνηση έκρυβε το πραγματικό ύψος του ελλείμματος πριν από την κρίση, ερευνάται αν το «φούσκωσε» ο πρώην πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ κ. Γεωργίου μετά την κρίση. Σήμερα, στον έβδομο χρόνο Μνημονίων, είναι αστείο (και προθύστερο) να κατηγορούμε τον λάθος πολλαπλασιαστή για την κρίση. Πόσα χρόνια προσαρμογής θα είχαμε χρειαστεί δηλαδή αν είχε χρησιμοποιηθεί «ο σωστός» πολλαπλασιαστής; Μεγάλη ευθύνη για την διάρκεια της κρίσης έπαιξε φυσικά η επιμονή του κ. Τσίπρα να προκαλέσει εκλογές με αφορμή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, με τα γνωστά

αποτελέσματα της «σκληρής διαπραγμάτευσης»: νέο -αχρειαστο- Μνημόνιο, πρόσθετες δανειακές ανάγκες ύψους δεκάδων δις, νέα φορολαίλαπα.

Το βασικό πρόβλημα της Ελληνικής οικονομίας δεν είναι η λιτότητα αλλά η έλλειψη ανταγωνιστικότητας. Σε όλη τη διάρκεια της Μνημονιακής περιόδου, από το 2010 μέχρι σήμερα, η Ελλάδα εξυπηρετεί το χρέος της με δανεικά, εφόσον δεν έχει μπορέσει να δημιουργήσει αξιόλογο πρωτογενές πλεόνασμα (για την ακρίβεια, η Ελλάδα είχε πρωτογενές έλλειμμα από το 2002 και μετά). Το 2008 η Ελλάδα κατανάλωνε 15 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ περισσότερο απ' ότι παρήγαγε, δημιουργώντας τεράστιο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών. Την ίδια χρονιά ξέσπασε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, με αποτέλεσμα χώρες όπως η Ελλάδα με μεγάλη εξάρτηση από τον εξωτερικό δανεισμό να μη βρίσκουν πλέον πρόθυμους επενδυτές. Σήμερα το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών έχει σχεδόν μηδενιστεί, όμως η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην περιφέρεια της Ευρωζώνης όπου οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών δεν έχουν καν επιστρέψει στα επίπεδα προ κρίσης σε σταθερές τιμές. Η προσαρμογή σε χαμηλότερα επίπεδα δανεισμού συντελέστηκε με μείωση της κατανάλωσης και των εισαγωγών, όχι με αύξηση των εξαγωγών.

Η Ελληνική οικονομία χρειάζεται μεταρρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς για να προσελκύσει επενδύσεις και να γίνει πιο εξωστρεφής. Μείωση γραφειοκρατίας και φορολογίας, απλοποίηση αδειοδοτήσεων, άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό, βελτίωση της λειτουργίας του Δημοσίου, επιτάχυνση απονομής δικαιοσύνης, κτηματολόγιο. Αντίθετα η κυβέρνηση επιμένει στην αύξηση της εγχώριας ζήτησης, αντιστεκόμενη στις μειώσεις ακόμη και των πιο γενναιόδωρων συντάξεων και προσβλέποντας σε αυξήσεις μισθών. Όμως ο μόνος τρόπος για να καταστεί λιγότερο επίπονη η διαδικασία προσαρμογής είναι να αυξηθούν οι εξαγωγές ώστε να αντισταθμίσουν την αναπόφευκτη μείωση της κατανάλωσης. Το εισόδημά μας δεν θα μειωνόταν τόσο πολύ αν μπορούσαμε να πουλήσουμε σε ξένους προϊόντα και υπηρεσίες που δεν έχουμε πλέον την δυνατότητα να καταναλώνουμε οι ίδιοι. Χάρη στα Μνημόνια, αυτό ήδη συμβαίνει σε κάποιο βαθμό με την απελευθέρωση των μισθώσεων κατοικιών σε ξένους που επισκέπτονται την Ελλάδα.

Χρειάζονται όμως πολλές περισσότερες μεταρρυθμίσεις για να παράγουμε περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που άλλες χώρες θέλουν να αγοράσουν. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έχει κάνει ελάχιστη προσπάθεια να προωθήσει τέτοιες μεταρρυθμίσεις. Αντίθετα, η Ελλάδα υποβαθμίστηκε φέτος στις διεθνείς κατατάξεις ανταγωνιστικότητας. Η κυβέρνηση συμφωνεί με τον ΠτΔ ότι η λιτότητα είναι το πρόβλημα, και ήρθε στην εξουσία υποσχόμενη αυξήσεις μισθών και συντάξεων, επιστρέφοντας δηλ. στις πολιτικές που προκάλεσαν την κρίση. Δυστυχώς δεν πρόκειται να βγούμε από την κρίση αν δεν καταλάβουμε τα αίτια που την προκάλεσαν και δεν σταματήσουμε να αναζητούμε ευθύνες στους άλλους.

****Μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης και της ΔΡΑΣΗΣ.***